

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravlništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/I. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštne. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 2312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko politiško glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtak. Naročnina znaša za neorganizirane 60 Din, za inozem. 80 Din. Posamezna šte. 1:50 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne novice vsak vrst je plačati po ceniku od petit vrste. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Stanovanjski problem in učiteljstvo.

S stanovanjsko novelo so se pojavile zopet nove skrbi in novo gorje tudi za učiteljstvo posebno po mestih, v Ljubljani, Mariboru, Celju, Ptuj, itd.

Zopet je težko udarjeno učiteljstvo z novimi skrbmi, ker je skoro domala prejele stanovanjska zaščita in bo nebroj učiteljskih družin po mestih na cesti; še težji je pa materialni udarec za vse, ker se bo najemnina zvišala desetkratno od predvojnne višine.

Ze danes so neznosna bremena, ki teže učiteljstvu po mestih zaradi dragih stanovanj. Od ene tretjine, celo do polovice plače mora dati vsak mesec učitelj v mestu samo za stanovanje, oziroma vsak tretji mesec celo svojo mesečno plačo in še ta ne zadostuje. Na trgu pa mora vsako travico drago plačati.

Kake živi danes učiteljstvo po mestih — kako ono na deželi zopet iz drugih ozirov — to je skrito še danes med družinskimi stenami in nihče rad tega ne razgalja.

Letna stanarina, ki jo prejema učiteljstvo od države v mestih daleč ne zadošča in se plača z njo v dobrih slučajih komaj dvomesečno najemnino. Vključ zvišavanju najemnine z vsako stanovanjsko novelo pa država ni ničesar storila glede stanarine v prilog državnemu uradništvu; izpeljala ni niti čl. 37. čln. zakona, da bi z 10%, 20% oziroma 30% poviškom stanarine vsaj nekaj storila v prilog tega vprašanja. Pri učiteljstvu pa obstoja še ta anomalija, da država odteguje stanarino za vrednost naturalnih stanovanj, ki jih prejema učiteljstvo od občin ter teh zneskov ne vrača občinam; logično bi morala država tudi doplačati ostalemu učiteljstvu najemnino, ki presega stanarino od države.

Drug je problem učiteljstva na deželi, ki se pojavlja predvsem v tem, da za učiteljstvo na deželi sploh ni dobiti primernih in odgovarjajočih stanovanj, ki bi jih lahko smatralo za svoj dom in tudi ne hrane. To najbolj ovira, da se vprašanje stalne naselitve in dela učiteljstva v enem kraju ne stabilizira.

Iz tega vzroka je v šolskem zakonu predvideno, da ima občina preskrbeti za stanovanje in kurivo. Stanovanje je podrobno predpisano z dvema oziroma tremi sobami 4 × 5 × 3, kuhinjo 4 × 3 × 3 in pritliklinami.

V Srbiji je to izpeljano, ker je država uvidela, da drugače ne odpmore temu vprašanju in da učiteljstvo zaradi teh razmer ne more uspešno delati in se popolnoma posvetiti svoji službi. Ne more mirno delati, če ga neprestano moti in vznemirja to vprašanje. Pri nas se brez izjeme vse politične stranke protivijo rešiti to vprašanje po srbskem vzorcu. Gg. poslance je skrb za breme, ki pade na občine. Prevelika se jim zdi ta zahteva.

Pa poglejmo malo druge stanove! Da lahko vrše svojo službo, se zgrade železničarjem tudi stanovanja, enako poštarjem, orožnikom itd., itd. in duhovnikom. Njim ni treba skrbeti, ko gredo na novo službo, kje in kako bodo stanovali in kje dobivali hrano. Da se duhovnik lahko posveti svojemu poklicu ima preskrbljen svoj dom v vsakem kraju, hišo in ekonomijo. Zase, brez družine! Nima skrbi s stanovanjem in hranit ter lahko mirno brez teh in še drugih skrbi opravlja svojo službo. Brezplačno ima stanovanje.

No, pa če bi že bil stanovanjski problem učiteljstva o brezplačnem ali plačnem dojem brem stanovanju, ki bi ga naj dobil vsak učitelj že pripravljenega, ko pride na svojo službo! Pri današnjih plačah bi se niti brezplačnega stanovanja ne smelo vzeti za preveč, spričo mizernih plač, ki jih prejema učiteljstvo. Primera z duhovščino glede potrebe stanovanj za učiteljstvo drži tembolj, če upoštevamo, da odrajuje učitelj v mestu vsak tretji mesec najmanj svojo celo plačo za stanovanje, učitelj na deželi pa enako za svojo deco, ki se šola v mestu.

De facto pa učiteljstvo stanovanja plačuje in jih nima nikjer brezplačno. Izdatki, ki bi jih plačala občina za zgradbo učiteljskih stanovanj, bi se torej amortizirali. Pravilo bi moralo biti: kolikor učiteljstva, toliko stanovanj za učiteljstvo! Popolnoma pogrešeno je bilo, da se to ni prakticiralo že dosedaj, kjer je bilo to mogoče in so se zgradbe starih šol oddajale drugam, mesto uporabile v to svrhu. Seveda tudi najemnina

pri zaračunavanju ne bi smela presegati v nobenem slučaju stanarine, ki jo prejema učitelj od države in bi pač gg. poslanci morali skrbeti, da se stanarina zviša in plačuje za občinska stanovanja občin, ne pa državi, kakor sedaj.

Na drugem mestu, v »Učit. pravniku«, prinašamo bazo, kako naj bi se zaračunavala naturalna stanovanja, ki bi lahko služila za tozadevno uredbo. Tak predlog je izdelalo poverjeništvo UJU v Sarajevu.

Upamo, da se taki rešitvi stanovanjskega problema za učiteljstvo ne bodo mogli upirati niti gg. poslanci, ker jim ne bo težko zagovarjati tega niti pred svojimi volilci in ne občinam dokazati, da je v interesu dobrega šolstva, če prirede stanovanja za učiteljstvo; nujno pa je, ker so glasovali za povišani maksimum najemnine brez izvetka državnega uradništva, da glasujejo tudi za zvišanje stanarine, s katero bo učiteljstvo lahko plačalo stanovanja.

Zbor vseh predsednikov učiteljskih društev iz Slovenije v Mariboru,

v nedeljo, dne 15. aprila 1928.

O podanem poročilu o tisku se razvije živahna debata, ki so se je udeležili tov. Rudež, Hočevnar, Hren, Vrečko, Hudales, Kopriva, Skuli, Macarol, Jakopc in Dimnik.

Glede Učiteljskega Tovariša je bilo sklenjeno, da z ozirom na pomankanje prostora opušča objavo napredovanj, poročila o društvenih zborovanjih naj bodo kolikor mogoče kratka, ravnotako naj bodo tudi druga poročila o raznih anketah in sejah kolikor mogoče kratka.

Iznesen je bil predlog o prepustitvi »Popotnika« Slov. Šolski Matici, toda po stvarnih in utemeljenih podatkih so člani uvideli, da bi bil ta korak pogrešen in sedaj stvari v škodo. Dokler ni garancij za uspevanje, ni delati takih eksperimentov.

O »Zvončku« se je tudi razpravljalo in je bila iznešena predvsem potreba pritegnitve novih sodelavcev, ki naj bodo dobri mladinski pisatelji. List naj se tudi reorganizira v tej smeri, da bode prinašal več prirodoznanstvenih stvari ter tudi spise o novih modernih izumih na polju tehnike itd. Tudi ilustracije naj se izboljšajo in izpopolnijo v tej smeri.

Nekateri so bili tudi mnenja, da je v Učit. Tovarišu priobčenih preveč inseratov, posebno onih med tekstom; ker pa služijo isti v kritje tiska, jih je iz gospodarskih razlogov nemogoče opustiti.

Poročila odsekov.

Tov. Kobal prečita poročilo Mladinske matice, o dosedanjem delu in uspehih. Poročilo je bilo sprejeto na predlog tov. Stravsca odobruje na znanje, a odseku izreka širši soseski pohvalo.

K debati o poročilu so se javili tov. Volavšek, Kobal, Hudales, Macarol, Skuli, Dimnik, Hočevnar, Mencin, Hren, dr. Žgeč in Stravs.

Povdarjalo se je, da bi bilo na mestu izdati vsaj neko gotovo število kartoniranih izvodov, stroške za vezavo naj bi plačali posamezniki, ki bi reflektirali na vezane izvode. Sklene se pozvati odbor Mladinske Matice, naj se informira, koliko bi stala vezava in to objavi v Učit. Tov., da bodo vedeli reflektantji kako vsoto morejo še doplačati za vezane izvode. Takoj ko bodo knjige tiskane, pa naj da odbor nekaj knjig kartonirati.

Bilo je izraženo tudi mnenje, naj bi se pritegnilo tudi mladino k sodelovanju pri Mladinski matici.

Radi pomankanja časa odpadejo poročila drugih odsekov.

Določitev kraja pokrajinske skupščine.

Ker je mesto Celje ravno v sredini Slovenije, se določi kot kraj bodoče pokrajinske skupščine

Celje. Obenem se pooblašča eksekutivo, da določi čas po 15. juliju in sestavi dnevni red. Poedina društva naj pošljejo svoje predloge poverjeništvu.

Predlogi.

Tov. Hočevnar stavi sledeči predlog: Učiteljska društva naj predložijo do konca tega meseca točne podatke, ako so prizadeti naši člani po samovoljnem postopanju uradnikov, bodisi v ministrstvu ali drugje. Potom spomenice in Izvršnega odbora UJU naj se obvesti ministrstvo ter poslaniške klube, da preprečijo tako postopanje, ker ni v interesu stanu in ne šole, niti ugleda državne uprave, da se taki slučajji dogajajo, ki škodijo službeni in stanovski morali učiteljstva. (Soglasno sprejeto.)

Nadalje je bil sprejet predlog tov. Gobčeve, ki se glasi:

Širši soseski pov. UJU Ljubljana zbran na svoji seji 15. IV. 1928. odločno protestira proti uvedbi celibata za učitelje, ki ga predvideva načrt novega zakona.

Sklene se pozvati Učiteljsko samopomoč in Slovensko Šolsko Matico, naj preloži svoje občne zbornice na čas, ko se vrši pokrajinska skupščina poverjeništva, ker člani nimajo denarnih sredstev za udeležbo, drugače pa ne pridejo do besede.

Nato so bili sprejeti še sledeči predlogi gospodarskega sveta:

1. Gospodarski svet predlaga, da se postavi v proračun poverjeništva UJU (Ljubljana) za prihodnje poslovno leto primerna postavka za nabavo pisarniške opreme.

2. Gospodarski svet je sklenil predlagati širjemu sosvetu ustanovitev posebne Učiteljske založbe s sledečimi glavnimi smernicami:

a) Učiteljska organizacija naj se gospodarsko popolnoma osamosvoji. V tem stremeljenju je smatrali »Učiteljsko tiskarno« kot podjetje, s katerim je stopiti v enako poslovno razmerje kakor z drugimi v poštev prihajajočimi tvrdkami s šolskimi predmeti.

b) Čisti donos te bodoče ustanove se uporabi vsako leto po sklepu delegacije predvsem za potrebe učiteljske organizacije, ostalo se pa razdeljuje v pravičnem razmerju med oba učiteljska doma.

3. Gospodarski svet predlaga širjemu sosvetu ustanovitev obrambnega sklada z mesečnim prispevkom 1 Din v centralno blagajno poverjeništva od vsakega člana.

Ker se nihče več ne javi k besedi zaključiti, poverjeniki sejo širjega sosveta, ki je trajala nepretrgano od pol II. do pol 16. ure.

Kaj se godi?

Izpremembe v prosvetno upravni službi. V ministrstvu prosvete je bil razrešen svojega položaja referent v slov. odd. Pavel Flerč in imenovan Rudolf Wagner. V Kočevju je bil odstavljen sreski referent Božidar Betriani in imenovan Alojzij Peterlin. V Radovljici je bil odstavljen sreski referent Janko Baraga in imenovan Josip Wider. Organizacija stoji na načelnem stališču, da sicer ne more predpisovati oseb za upravno službo prosvetni upravi, boriti se hočemo le za princip, da naj upravna služba nad osnovnim šolstvom upravlja osnovnošolsko učiteljstvo samo, oblast pa naj izbira strokovno neoporečne in objektivne osebe; načeloma pa povdarja za vse slučaje odstavljenja, da se izvrši vedno prej ugotovljene službenih pregreškov, da premembe nimajo drugih vidikov.

Zadnja nameščenja v mariborski oblasti. Na Staro cesto v Prekmurju je imenovan tov. Josip Mislej z 9 služb, leti in 2 od teh v Prekmurju proti C. H. s 13 služb, leti in 7 od teh v Prekmurju. Glede kvalifikacije ne more biti pomislekov, ker ima C. H. že 4 leta vse prav dobro; in vendar je Beograd posegel po drugem... Dvojen je postopek tudi glede državljanstva! V tem slučaju ob času predloga prosilec ni imel državljanstva in je dobil službo; v ljubljanski oblasti se pa prošnji brez državljanstva sploh ne upošteva, medtem ko je celo tovariš S. že imel državljanstvo, a ne sprejema v državno službo, a se tudi ni upošteval. Želeli bi bilo, da tudi oblast poljski take slučaje, da ne bo nerazjasnjenih ugižanj — zakaj tako?

Zadnja nameščenja v ljubljanski oblasti? V Radče je imenovana Danijela Pavčič s 4 službenimi leti. Razpis se je glasil na 2 moški a 1 žensko mesto. Nameščeni sta pa bili nasprotno dve ženski učni osebi in samo en moški, dasi nam je znanih več starejših moških in ženskih prosilcev in gori imenovana na moškem mestu niti v dvopredlogu ni mogla biti. Zaradi tega slučaja je pa položaj tak, da prosilec tovariš Sancin Cezar s 15 službenimi leti ni nikjer dobil mesta in sta v Studencu pri Sevnici sedaj kar dva šolska upravitelja in dve učni osebi nadstevitvi, ker sta tam dobila službo tov. Pečarič Boris in njegova žena. — Tako je, če drugi zmešajo štrne!

Upravni škandal. Naš tovariš prof. Dr. Zovčič v Mariboru je bil lani upokojen s polnimi službenimi leti. Ustavili so se mu službeni prejemki meseca avgusta. Do zadnjega časa pa še ni prejel niti pare pokojnine, niti se mu ni izplačevala nikaka akontacija.

Iz študijskega potovanja v svrhu proučavanja šolskih novosti v inozemstvu.

Dunaj, 29. aprila 1928.

Ni lahko podatki se na študijsko potovanje, nje, ki bi naj nudilo v časovno zelo omejeni dobi čim več koristi. Jasno je, da si je treba natančno določiti smoter potovanja, ki se naj vrši po gotovem načrtu, da ne ostane neizrabljeno vse ono, kar se ti lahko nudi. Kljub temu pridev v »prijeten« položaj, na knadno prevreči načrt in podvreči ga marsikateri korekturi, ki jo narekujejo razne okoliščine, predvsem — potna blagajna.

Zalostno je dejstvo, da so taka potovanja pri nas zelo redka, saj pri naših oblastih

Termin za Mladinsko Matico je potekel. Pošljite naročilnice! O uspehu poročamo prihodnjič.

LISTEK.

JOS. DOLGAN:

Učni načrt kmetske delovne šole.

Drugi razred.

Red v jedi in spanju: Kdaj zjutraj otrok vstane; kako se obleče; kdaj se umije; ali v gorki ali mrzli vodi; ali rabi milo; kod se umije; ali si umije usta in očisti zobe; kakšen je zajutrek; ali rad je; kaj poje dopoldne; ali je opoldne lačen; kaj najraje je; ali je rajši jedel poleti ali sedaj; ali se najde do sice tega; mrzla voda po gorki jedi; sadje; maslica; večerja; ob kateri uri večerjajo; pozna večerja; ali rajši je opoldne ali zvečer; kdaj se odpravijo k počitku; kdo najdlje čuje; kje ležijo; ali sami ali z drugimi; koliko jih leži v eni sobi; dolžina, širina in višina sobe; ali imajo na postelji rjuhe; lubnica; žimnica; kakšna je odeja; ali je soba vlažna; ali so sobo čez dan prezračili; kako velika so okna; ali v sobi še kaj drugega opravljajo; čiste roke in noge v postelji; nohti na nogah; spa-

nje z odprtimi usti; ležanje vznak ali polvznak; srce; sanje; mora; ali ponoči dobro spi; ali kmalu zaspi; zakaj ne zaspi; ali ga je strah; ali se večkrat ponoči zbudi; kdaj se zbudi zjutraj; ali se sam zbudi; ali vstane težko ali lahko; ali ga zjutraj kaj boli; po kateri jedi mu je slabo; ali ga bolijo zobje; red v jedi; red v hrani; zdravje.

Sneg: Kdaj je bil prvi sneg; kako na debelo je zamelo; moker ali suh sneg; veter; koliko dni je sneg na drevju; koliko stopinj ima sneg; koliko stopinj je v zraku; vrabci in sinice v snegu.

Led: Pri kolikih stopinjah je zmrazilo; kako debel je led; v mrazu dihati skozi usta.

Živali: Jež; bodice; klobček; lisica; zajec; kaj jedo; lisica je zver; jež je žužkojedec; zajec je glodavec.

17. december: Kralj Aleksander; kje biva; kakšna je njegova obleka; kralj in poveljnik vojske; kraljica Marija; prestolonaslednik Peter.

Koline: Koliko prešičev so zaklali; koliko so tehtali; koliko so jih prodali; po čem; koliko so dobili zanje; kako so klali; ščetine; kdo jih rabi; koža; speh; kako debel je bil; tenka in debela čreva; kako so dolga; želodec;

požiralnik; mrena; prepona; sapnik; pljuča; srce; kam je bil prešič predrt; žile iz srca; prekati v srcu; po katerih delih je največ mesa; na katere dele so razrezali prešiča; mozeg; veliki in mali možgani; hrbet; hrbtnjača; vretenica; rebra; koš; lobanja; celjusti; zobje; krvave klobase; mesene klobase; vlakna pri mesu; osoljeno meso; ikre; požrešnost; v špehu je mast in nekaj mesa; mast in maslo; toščica; ali človek rajši je mastno pozimi ali poleti; zakaj ni bil prešič debelejši; ali je rad jedel; s čim so ga hranili; po kateri hrani je imel tako debel špeh.

Pet čutov: Vid; sluh; vonj; okus; tip; kje so čuti; nesrečen slepec; kratkovidni in dolgovidni; čitanje in pisanje od blizu; kaj napravimo, če nam je kaj padlo v oči; vejice; trepalnice; obrvi; zakaj je oko mokro; očesno jabolko; beločnica; šarenica; zenica v temi; na svetlem; žilice; vneto oko; čitanje in pisanje v temi; gluh; uhel; hrustanec; usnec; bobenček; premočni glasovi; vrtnanje z ostro rečjo v uho; usnecna mast; toliči druge po ušesih; nos; nosni pretin; nosnici do grla; služnica; prehlajenje; čist žepni robec; bradavice po jeziku; kateri del jezika najbolj občuti; razni okusi; s čim tipljemo; trda in mehka telesa; kateri telesni deli so najobčut-

ljivejši; katere živali imajo dober vid, sluh, vonj, okus, tip; katere živali so brez kakih čutov.

Zupanstvo: Urad; tajnik; sluga; uradne knjige; župan; blagajna; blagajniška knjiga; užitninski davki; za katere vasi je županstvo; občina; kaj plača županstvo; koga plača; po kaj so šli oče na županstvo; kateri možje hodijo k sejam; odborniki.

Zima: Dan se je desedaj krčil; solnce je bilo opoldne vedno nižje; vzhajalo in zahajalo je vedno bolj na južni strani; 21. decembra se spremeni; kje je zjutraj izšlo solnce; kje je opoldne; kje bo zašlo; sence palice opoldne; kdaj je zjutraj vzhajalo solnce; kako dolg je dan; kako dolga je noč.

Jaslice: Kdaj se je Kristus rodil; kje; votlina za ovce in pastirje; ali je v deželi pozimi toplo ali mrzlo; obleka; posoda.

Sveti večer: Kdo je bil doma na sveti večer; mati; oče; otroci; bratje; sestre; stari oče in stara mati; kaj je vsak delal; ali so prišli tudi od drugod domov pogledat; veselje; mir; ljubezen do doma; sreča.

Novo leto: Včeraj je bilo staro leto; 31. december je zadnji dan v letu; 1. januar prvi dan v letu.

(Dalje prihodnjič.)

ni najti potrebnega zanimanja in podpore, da bi bilo to v interesu našega šolstva eminentne važnosti. V neprijeten položaj pride, ko srečaš na potu tovariše Čeha, Poljake, Ruse, Angleže in Francoze, vse gmotno dobro podprte od svojih držav. Strme te obdružujejo, ko potuješ pri tako mizerni plači na lastne stroške in to ne v svojem lastnem interesu, temveč v prid državnemu šolstvu. Bridka je zavest, da se pri nas odpravljajo ljudi na študijska potovanja z golim dopustom. Hvalevredno pa je, da kaže poverjenost UJU po svojih skromnih močeh tudi v takih slučajih svojo naklonjenost.

Marsikdo s skepto motri taka potovanja v inozemstvo, češ, »navzel se bo tujega duha in ga s silo uvedel v naše šolstvo, da si življenje in mentalitet našega ljudstva nista analogna onemu v tujini!« Tem bodi povedano, da namen študijskega potovanja ni enostavno posnemanje, temveč kritično trenje reformnega gibanja v tujini. Brez dvoma najde objektivno opazovalec, ki so mu reformna načela znana, ob priliki raznih hospitacij mnogo pobud za pravilno usmeritev vzgojnega in učnega dela na naših šolah.

Vsi fulminantni govori na tečajih in kongresih ne morejo nuditi tega, kar nudi samo ena dobra hospitacijska ura. Tega sva se vedla takoj po kongresu v Berlinu, ko sva stopila v poskusne šole priznanih šolnikov dr. Fritz Karsen, Jensen itd. Zgodilo se ti pa, da prideš tudi v razred, ki te ne zadovolji. Učiteljstvo, prežeto istih vzgojnih in učnih načel, deluje vzajemno bodisi to v pozitivnem ali negativnem smislu. Isto velja za Dresden in Leipzig.

Naravnost v diametralnem nasprotju glede notranje organizacije poskusnih šol je Dunaj, ki je posebno oblegan od učiteljstva iz vseh vetrov. Značilno za sloves dunajske šolske reforme je dejstvo, da prihajajo sedaj po Veliki noči semkaj šolniki v velikih skupinah. Tako je sedaj tukaj 30 Čehov, 18 Nemcev iz Saške, 60 Francozov (ki s tolažili slede pouku) in ta naval traja navadno do sklepa šolskega leta. Mestni šolski svet (predsednik Glöckl) spretno dirigira skupine tujcev na zaželjene šole. Povsod je videti tesno stremiljenje vzgoje k osebnosti, suhoparne in dolgočasne učilnice ne vidiš nikjer več, povsod te pozdravlja svež duh, ki ga ustvarja duhovno in manualno produktivno delo. Učitelj pa se izživlja v razrednem delu kot umetnik, ki ga ne večje tesne sponke ozko-srčnih predpisov. Vsaka učna ura ni le doživetje otrokom, nego tudi slehernemu hospitantu, ki pojmuje ustvarjajočo silo take delovne edince.

Zato pač svetujemo vsem, ki želijo obiskati inozemske kongrese in tečaje, da si ogledajo na licu mesta resnično življenje, ki teče v žilah poskusnega šolstva. Nepozabni nama ostanejo 3 tedni študijskega dopusta, ki sva jih posvetila le v ta namen.

F. Kavčič — E. Vranc.

Največja izbira krasnih bluz in otroških oblek KRIŠTOFIČ - BUČAR, LJUBLJANA, Stari trg.

Naša omladina.

—om Bratski učiteljski iz Ljubljani. Pretekli teden sta se mudili v Ljubljani dve skupini učiteljskih maturantov, in sicer iz Berana in Jagodine. Barančani so prispeli v Ljubljano v četrtek 19. aprila z večernim dolenskim vlakom. Na kolodvoru so jih pričakali gojenci obeh učiteljskih pod vodstvom gg. direktorjev A. Doklerja in dr. Orla in zastopnik poverjenstva UJU tov. R. Grum, ki jih je pozdravil v imenu slovenskega učiteljstva, gojence V. Bučar pa v imenu obeh ljubljanskih učiteljskih. Za pozdrave se je zahvalil vodja ekskurzije g. prof. Milivoje Joksimovič. Nato so jih odvedli v »Domovino« na večerjo, kjer jih je prisrčno pozdravil g. prof. Jeran. Nastanjeni so bili v tekovalnici učiteljskega, gg. profesorji pa v Akademskem kolegiju. V četrtek so si ogledali vevsko papirnico, ljubljanski grad, mesto in pivovarno »Union«. V petek so šli v spremstvu svojih ljubljanskih tovarišev na Bled, odkoder so se vrnili zvečer v Ljubljano. Ljubljanski učiteljski so jim priredili v naprednem dijaškem domu poslovnih večer, na katerem je imel g. prof. Joksimovič krasen govor o misiji jugoslovenskega učiteljstva. V soboto so si še ogledali muzej, nakar so opoldne odpotovali v Zagreb. — Jagodinci so prispeli v nedeljo popoldne preko Karlovca. Tudi ti so si ogledali ljubljanske zanimivosti, v torek pa so bili na Bledu in v Vintgarju, kjer so si ogledali Belarjev obsestarij. Odpotovali so v sredo zjutraj. Jagodinsko ekskurzijo sta vodila gg. prof. Jocić in Zaharija.

—om Učiteljski iz Pakraca v Ljubljani. Ravnateljstvo državnega moškega učiteljskega v Ljubljani je dobilo obvestilo, da prispe dne 13. maja ob 14:48 v Ljubljano 40 gojencev in gojenk učiteljskega iz Pakraca. V Sloveniji ostanejo teden dni, ker hočejo na tančnejše spoznati slovensko kulturo, industrijo, geološke in klimatske prilike ter prirodne krasote Slovenije. V ta namen bodo poleg Ljubljane obiskali še Kranj, Jesenice, Vintgar, Bled, Trbovlje in Celje.

—om Pedagoški krožek na ljubljanskem učiteljskem je priredil 19. aprila recitacijski večer. Svetinova je prednašla Magajnovo »V tvoj vagon«, Kardelj Kreftovo »V tvoj tvoj trenutku«, Male Kosovelovo pesem »Ekstaza smrti«, Kržin Klopčič »Greha«, Roševa odlomek iz »Naše vasi« A. Novačana, Pavčič pa Jermanov govor iz Cankarjevih »Hlapcev«. Prvotnemu sporedu je dodal Bratko Kreft še Seliškarjevo pesem »Sedmo rojenčie«. — Prihodnje dni bo drugi večer recitacij, kjer bo skončan splošni zasnovan program.

Splošne vesti.

— »Črna deska« jim ne prija. Za vse one, ki jim ne prija »črna deska« na naslovni strani »Učiteljskega« naj velja objasniti, da je ta »deska«, na katero prihaja organizacija samo najbolj kričeče slučaje, samo obramba učiteljskega statusa, ki bo veljala za vse režime v enaki meri, brez vsake popustljivosti in obzirnosti. »Danes meni, jutri tebi« — zato mora učiteljstvo strnjeno stati za to samoobrambo in obče interese postaviti pred osebne interese; ločiti mora tudi, da se s tem v nobenem slučaju ne napada oseb, ampak le branj princip. Deska ima namen, da dvigne službeno in stanovsko moralo v prid zdravi upravi in v dobrobit šolstva in naroda.

— Kaj se godi? Nova rubrika pod tem naslovom v »Učiteljskem Tovaršu« vzbuja povsod veliko pozornost. »Narodna Prosveta« z dne 29. aprila prinaša članek posvečen tej »Črni deski« slovenskega učiteljstva in priobčuje prva dva slučaja, ki sta bila objavljena v rubriki »Kaj se godi«. Zadnji slučaj »Militarizacija učiteljstva« pa je prineslo tudi dnevno časopisje. Ta slučaj je v celoti objavljen v »Slovenski Narod« in pa »Jutarnji list« iz Zagreba.

— Upokojitev oblastnega šolskega nadzornika E. Gangla. S kraljevim ukazom je bil upokojen na lastno prošnjo tov. E. Gangl, ker je dosegel polno službeno dobo. Tovariš Gangl je prišel na svoje mesto ob prevratu ter je ostal, z malenkostno prekinitvijo do zadnjega časa na tem mestu. Tedanja uprava in vlada za Slovenijo ga je pozvala na mesto višjega šolskega nadzornika na predlog organizacije, ki je stala na načelnem stališču samouprave osnovnega šolstva, t. j. da naj tudi višja upravna mesta, na katerih se stavljajo predlogi o osnovnem šolstvu, zase dajo in opravljajo osnovnošolski učitelji. Podčrtavamo, da je bila načelna zahteva tudi med drugimi zahtevami, ki jih je predložilo združeno učiteljstvo, t. j. ono iz bivše Zaveze in iz Slovskeve zveze potom »Učiteljskega sveta« tedanji vladi in vlada je ugodila solidarni in upravičeni zahtevi osnovnošolskega učiteljstva ter mu dala nadzornike iz lastnih vrst. Posebno plodno je bilo delo oblastnega šolskega nadzornika Gangla ob prevratni dobi, ko je bilo treba vseh energij za organizacijo šolstva v novi državi. Imel je srce za učiteljstvo in razumevanje za potrebe šolstva in učiteljstva, ki je pod njegovim vodstvom lepo napredovalo do nesrečne dobe ob ukinitvi višjega šolskega sveta, s katero je nastal zastoj in zapreke, ki nas more še danes ter so bile ovira, ki jih tudi on z vso svojo voljo ni mogel odstraniti. Danes, ko se poslavlja od učiteljstva, mu isto želi, da ga ohrani z današnjo čilostjo še dolgo let v svoji sredi.

— Za vršila dolžnosti oblastnega šolskega nadzornika je imenovan oblastni nadzornik za šolske vrtove Andrej Skulj v Ljubljani. To imenovanje je pozdravilo solidarno vse osnovnošolsko učiteljstvo, ker vidi s tem, da je prodrli princip, da tudi upravna mesta osnovnega šolstva zasledajo osnovnošolsko učiteljstvo samo. Podčrtavamo, da si je v tej zahtevi — ne oziraje se na osebo — solidarno in edino vse učiteljstvo in bi iz istega razloga pozdravilo vsakogar iz svojih vrst na tem mestu. To je plod solidaritete učiteljstva v stanovskem boju!

— Iz katerih razlogov bi bile boljše oblastne učiteljske knjižnice namesto okrajnih? Okrajne učiteljske knjižnice z novim šolskim zakonom ne bodo imele več prave zakonite podlage in bodo le vegetirale. Združene v oblastno učiteljsko knjižnico bodo lahko dobile svoje stalne prostore in mnogo ugodnosti za svoj razvoj. Imele bi svoj stalen odbor in svojo knjižničarja, ki bi stalno, dnevno lahko oskrboval za izpolnitev knjižnice in njeno poslovanje. Izposojevalo bi se lahko dnevno, službeno in poštine prosto potom šolskih upraviteljev po posebnem pravilu niku za izposojevanje. Važnejših del bi imela knjižnica po več, da bi bile knjige hitro na razpolago. Izdal bi se skupen katalog za vse šole in dopolnilni katalogi vsako leto ter se tudi nove knjige objavljale po strokovnih listih. Knjižničar bi se lahko posvetil zasledovanju moderne pedagoške literature vseh stransko in bi sistematično izpolnjeval knjižnico ter skrbel za čitanje knjig s strani učiteljstva. Ena knjižnica bo tudi lahko reflektirala na državno in oblastno podporo. Zadnje leto je dala »Zaloga šolskih knjig« do 3000 Din vsaki okrajni učiteljski knjižnici, ki so se raztrosili in porazgubili, koliko več bi zaleglo, če bi prejela vsaka oblastna knjižnica po 45.000 Din letno, kako bolj sistematično bi se dale nabaviti knjige. Še slabše je, če se sklicujemo na privatne oblastne knjižnice, ker smo s tem ob lokalne, knjižničarja, podporo in poštine prosto razpošiljanje, ki bi jih sicer dala država, a moramo pri privatni knjižnici plačati vse iz svojih žepov.

— Zakaj učiteljstvo uhaja domov in ne ostane dalj časa v enem kraju? Stalno se slišijo pritožbe, da posebno mlajše učiteljstvo kaj rado zapuša službeni kraj ob vsakem pouku prostem času. Ne misli pa se na to, kaj je temu res graje vrednemu pojavu pravi vzrok. Na deželi je zelo težko dobiti stanovanje, higijeničnega stanovanja pa sploh ne moremo dobiti. Posledica je, da učitelj stanuje v kakšni nezdravi sobici, katere se rad reši kolikrat le more, posebno takrat, v takem že sicer nezdrem stanovanju, če mu še primanjkuje najnujnejša oprema, pohištvo. — Najmočnejša vez med človekom in gotovim krajem je prijeten dom in baš zato mislimo, da toliko časa, dokler se ne preskrbi učiteljstvu — posebno na deželi — zdrava in

njegovemu poklicu primerna sobica, toliko časa se ne smemo čuditi, ako mlado učiteljstvo tako rado zapuša službeno mesto in svoj pouka prosti čas prebije pri roditeljih, odnosno pri znanih. Zato je prav umesten predlog, ki ga je stavilo za rešitev stanovanjskega problema učiteljstva Dol. Lendavsko društvo in se glasi: Vodstvo organizacije naj predlaga obema oblastnima šolskima odboroma izposlovanje uredbe, da mora imeti vsaka učna oseba naturalno stanovanje. Za učitelje z družino naj se da na razpolago kompletno stanovanje, neporočenim pa s pohištvo opremljena soba.

— Dobra odredba. Prosvetno ministrstvo je izdalo odlok, ki prepoveduje vsemu uradništvu tega ministrstva sprejemati od kogarkoli prošnje in vloge, ako niso poslane uradnim putem. — Ako se bo ta odredba strogo izvajala, bode marsikatera nepravilnost odpravljena.

— Izplačila iz partije 55. Ministrstvu prosvete so bili po velikih županih predloženi spiski dolgov iz prejšnjih let s priznanicami vred. Ministrstvo prosvete pa je vrnilo spiske s priznanicami vred z nalogom, da mora vsak uslužbenec posebej zaprositi ministrstvo prosvete z nekolokovano prošnjo za izplačilo prejemkov po partiji 55. — Vsi prizadeti, ki še niso vložili posebne prošnje, naj to store, a prošnji naj priložijo priznanico in overnoljen prepis dekreta o priznanju višjih prejemkov (premetitveni — upokojitveni dekret ali nalog za uradna potovanja), katerih dolg spada v partijo 55.

— Zavarovanje kontraktualnega učiteljstva. Izšla je ponovna tozadevna oknožnica, na podlagi katere morajo vsi sreski poglavarji sestaviti seznam vseh kontraktualnih učiteljev, ki mora vsebovati ime in priimek uslužbenca, službeni kraj, mesečno nagrado in od kdaj prejema nagrado. Zavarovanje se bo izvršilo potom prosvetnega oddelka.

— Razpis učiteljskih služb. Po odloku ministrstva prosvete O. N. br. 22.890 z dne 22. marca 1928 se morejo ponovno razpisati vse učiteljske službe, ki so bile razpisane v tekočem šolskem letu, a niso bile oddane. — Razpisana bodo tudi vsa mesta, ki se izpraznijo po zadnjih imenovanjih, da jih bo mogoče že z novim šolskim letom stalno oddati.

— Učiteljsko društvo »Jedinstvo« za grad Zagreb i okolico će održati u subotu 5. maja 1928 u Samoboru redovitu skupštinu društva. Dnevni red: S pedagoško-nastavničkoga internacionalnoga kongresa u Berlinu aprila ove godine. Izvješćuje prof. Josip Skavič, predsjednik Povjereništva U. J. U. Zagreb. Naš stalež u sebi i oko sebe, s osobitim obzirom na prilike u Hrvatskoj i Slavoniji. Raspravljaju Jovan Milojević, učitelj. Dječja književnost u nas. Na raspis pedagoške sekcije U. J. U. u Beogradu prikazuje Ljudevit Krajačić, oblasni šolski nadzornik. Predlozi društvene uprave o aktualnim školskim i staleškim pitanjima (pitanje novoga Zakona za osnovne škole; neaktivnost mjesnih i oblasnih škol. odbora; neuredn školski nadzor; nepravilno nabavljanje časopisa i knjiga; pitanje reorganizacije zanatsko-trgovackih škola; mijenjanje zakonskih ustanova Finansijskim zakonima; disciplinsko sudovanje za učiteljstvo; učiteljski stečajevi; oblasne samouprave i učiteljska drva, sa stanovima i drugim pravima; udaja učiteljica; promjena pravila U. J. U., gradnja Dačkoga Doma Udruženja u Beogradu i Konvikta Povjereništva u Zagrebu; potreba pristupa nja svega učiteljstva u jedno Udruženje; potpomaganje štampe U. J. U.). Skupština će posjetiti predsjednik Udruženja Jugoslavenskoga Učiteljstva Vlada K. Petrović iz Beograda. — Predsjednik: Ivan Vereš. Tajnik: Viktor Klepac.

— Razstava sodobne kulture v Brnu. Č. S. R. 26. maja je otvoritev razstave, ki bo po svojem obsegu ena največjih v srednji Evropi. Tu se bo videlo jasno, kaj zmore človeški razum, volja in vztrajnost. Razstava sama se deli v pet velikih skupin: V prvi je šolstvo in to od otroških vrtec preko ljudskih in srednjih šol do učiteljskih in strokovnih šol. Druga skupina nam kaže človeka v zvezi z živo narodo. Obsega človeški rod, njegovo zdravje, psihologijo in psihotehniko. Sem spadajo tudi prirodne znamenitosti in botanični vrt. Tretji del tvori človek in ne živa naroda. V njem obdružujemo vsemir in zemljo, kakor tudi fizikalno, kemično in matematično znanost. V četrtem je pravištvo in država, v petem pa duševno življenje človeka. V poslednjem se razstavlja sociologija, jezikoslovje in literatura; dalje žurnalistika, zgodovina, upodabljačo umetnost, glasba in gledališče. Tu se seznamimo tudi s kulturnimi in znanstvenimi društvi, vzgojo ljudstva in visokim šolstvom. Istočasno in na istem prostoru se vrši v posebnem 2400 m² obsegajočem paviljonu VII. brnski velesejem, ki bo obsegal vso industrijo in obrt Čehoslovaške. Razstavljeno bo tu v dvajsetih različnih skupinah, in sicer železna in lesna industrija, steklarstvo, keramika, porcelan, umetno obrtništvo, elektrotehnika, optika, mehanika, zemljedelstvo, gozdarstvo, vrtarstvo, tekstilna industrija, kožarstvo, grafika, papirništvo, godbeni stroji itd. Razstavni prostori obsegajo 30.000 m² in leže na 30 ha velikem zemljišču. Je tu glavna rotunda s 16.000 m² in še 15 drugih paviljonov, katerih vsaki ima svoje tehniške in arhitektonske zanimivosti. Razstava bo odprta do konca septembra. — V. S.

— Za fond najvišjih slovenskih prosvetnih zavodov, Akademije znanosti in umetnosti in Narodne galerije, se vrši dne 6. maja t. l. splošni šolski zbiralni dan, po odloku ministrstva prosvete št. 3601 z dne 14. marca. Ta dan bo šolska mladina vseh osnov-

nih, meščanskih, učiteljskih in srednjih šol v ljubljanski in mariborski oblasti pod vodstvom svojih učiteljev zbirala prispevke za fond in tako dokumentirala narodovo voljo za dograditev lastne kulturne zgradbe. Tovariši, apeliramo na Vas, da iniciativno vodite to splošno narodno zbirko in ji pripomorete do čim večjega uspeha. Razpravljajte o nji na svojih sestankih in razložite vsem, katerim bi bilo še potrebno, pomen in potrebe akcije na podlagi prejete brošure in uredite način zbiranja po krajevnih razmerah tako, da bo čim večje število Slovencev s svojimi, če tudi skromnimi darovi manifestiralo za Akademijo znanosti in umetnosti in za Narodno galerijo.

— »Skrb in smrt«. Ako ima kdo izmed tovarišev na razpolago otroško trodejanjko »Skrb in smrt« — ki je bila pred leti natisnjena v »Vrtcu« — se prosí, da jo pošlje proti odškodnini na šolsko upraviteljstvo Loče pri Poljčanah.

— Maturantije državnih moških učiteljskih v Mariboru iz leta 1923. Letos poteče pet let, odkar smo delale maturo. Ali se snide-mo? Predloge glede kraja (Maribor ali Celje) in časa (Binkošti) pošljite meni. — N. Šijanec, Velika Nedelja.

— Maturantom koprškega učiteljskega iz leta 1903. Dvajsetpet let gre h koncu, odkar smo se poslovili od Kopra in odšli v svet. Desetletnico mature smo praznovali v Trstu o Božiču leta 1913. Zdaj smo tu in v Italiji. Oglasite se prijatelji od tu in od tam in pišite mi, če se strinjate, da pridemo v počitnicah enkrat skupaj in prebijemo dan ali dva v obnovi preteklosti v naših spominih. — Anton Mervič, Ribnica (Dolenjsko).

— »Ženski list«. Izašao je 5 (majski) broj ovog obljudjenog i omiljenog mjesečnika za našu ženu. U modnom dijelu prikazana je najnovija moda biranim elegantnim modelima, od kojih su mnogi u više boja. Prikazan je i modni i narodni ručni rad. Tekstovni dio sadržaje više zanimivih i poučnih članaka, među kojima se ističu članci: o američkom kućanstvu, o uplivu proljeća na čovječje tijelo, o tome što nijedna žena nesmije propustiti i. t. d. Rubriko o kosmetici, zdravstvu, kućanstvu, sportu i. t. d. sadržavaju mnoštvo praktičnih uputa. Posebno je prikazan uspješan rad našega kazališta. Zanimljivo štivo je kao uvijek birano i za ženu osobito zanimivo. — Pretplata stoji na tri mjeseca Din 45 a naručuje se kod Uprave »Ženskoga lista« Zagreb, Samostanska ul. 2/I.

— Opozarjamo tovariše(ice) na inserat lekarne BAHOVEC, ki jo toplo priporočamo. — Enako naj se tovarišice in tovariši ozirajo pri nakupu in naročilih na trdke, ki inserirajo v »Učiteljskem Tovaršu«.

— Samo predsodek je, če kdo misli, da iz rži ni kave. V tisočih rodbinah uživajo ŽIKO brez primesi zrnate kave v popolno zadovoljnost, ŽIKO dobite v vsaki trgovini v rdečih zavitkih.

— Kdor nima še Ročnega kataloga za leto 1927/28, ki stane le 16 Din in ki vsebuje vsestranska navodila, naj si ga takoj naroči v UČIT. TISKARNI, ker je v zalogi prav pičlo število izvodov. Ne zamudite prilike za nakup najcenejše knjižice, ki je že marsikoga obvarovala s svojimi nasveti in navodili občutne škode.

Osebnе zadeve.

—i Imenovanja: Elviri Omrzel, učiteljica ženskih ročnih del v Metliki je priznana stalnost v državni službi. Valerija Drnovšek-Berge, učiteljica v Trbovljah-Vode je podala ostavko na državno službo. Irma Meža, učiteljica dodeljena velikemu županu mariborske oblasti (prosvetni oddelček) se dodeli sreskemu poglavarju Maribor desni breg v pisarno sreskemu šolskemu nadzorniku.

—i Upokojeni so sledeči učitelji(ice): Ivan Lakner, učitelj v Kočevju. Armin Brence, šolski upravitelj v Št. Andražu pri Velenju. Janko Vozel, šolski upravitelj v Trebnjem. Ljudmila Poljanec, strokovna učiteljica v Mariboru. Ivan Pavlovič, učitelj v Vidmu, srez Krško. Ana Bitenc, učiteljica v Dobju.

Damam z dežele je posebno priporočljivo trajno kodranje in vodna ondulacija. Separirani oddelek za specialno barvanje las v vseh niansah, kakor tudi za izvrševanje vseh lasnih del se priporoča.

M. Podkrajšek frizer za dame in gospode, Ljubljana Sv. Petra cesta 12.

POZOR GDČ. IN GOSPE UČITELJICE, ki se želite izobraziti za lastno izdelavo garderobe. Poslužujte se krojnih tečajev, ki se vršijo mesečno v Ljubljani, ki pa jih tudi lahko napravite potom korespondence, da se izobrazite popolnoma v lastni izdelavi oblek. Cenjenim učiteljskim krogom znižan honorar. Izdelovanje krojev po meri. Zasebno krojno učilišče, Stari trg št. 19, Ljubljana, Telefon 2477.

Krasna birmanska darila najceneje kupite pri Fr. P. Zajec trgovina ur in zlatnine, Ljubljana, Stari trg št. 9.

Modne pletenine Moderni kostumi in kompleti po meri iz kaha volne. MODNA TRGOVINA IN STROJNO PLETILSTVO. FR. M. ROZMAN, Ljubljana, Židovska ul. 7.